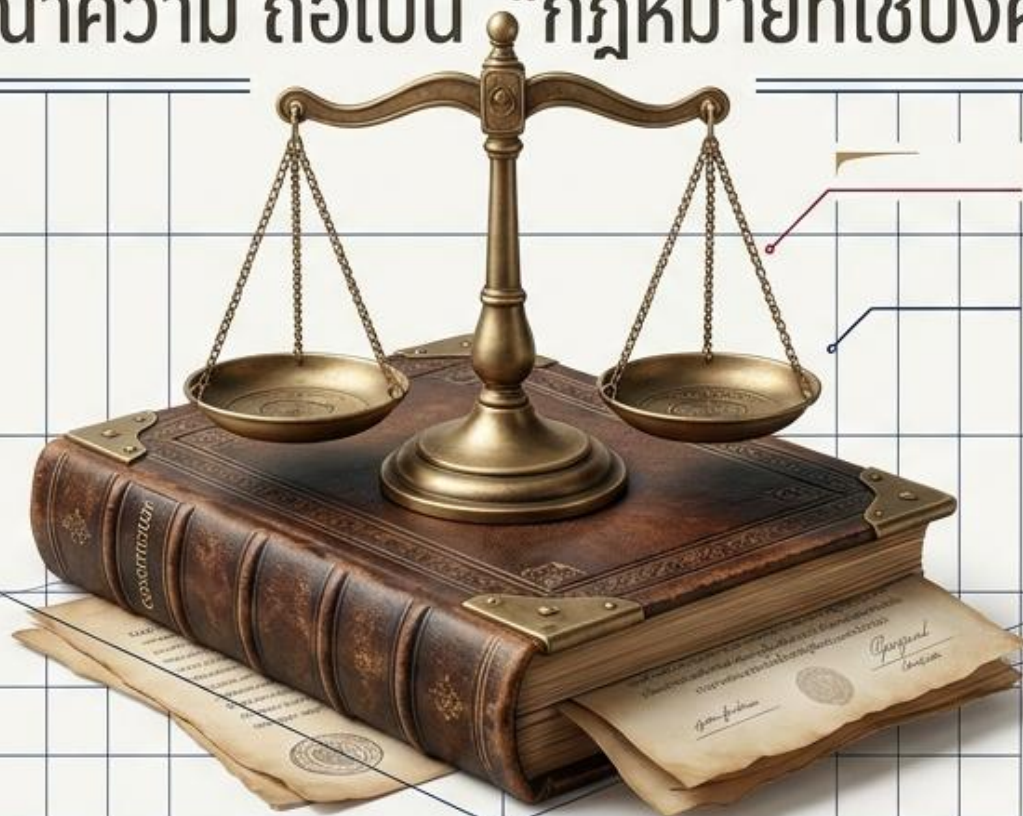

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 16/2546

กฎหมายวิธีพิจารณาความ ถ้อยเป็น “กฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดี” หรือไม่?

นิยามหลักของ
“กฎหมายวิธีพิจารณาความ”
ที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น

กฎหมายวิธีสบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาหรือพิพากษาคดีนั้น
ไม่ว่าจะเป็นในชั้นพิจารณา ชั้นอุทธรณ์ หรือ ชั้นฎีกา

จุดเริ่มต้นของคดี: ข้อหาฉกรรจ์และการขอพยานหลักฐาน

1

2

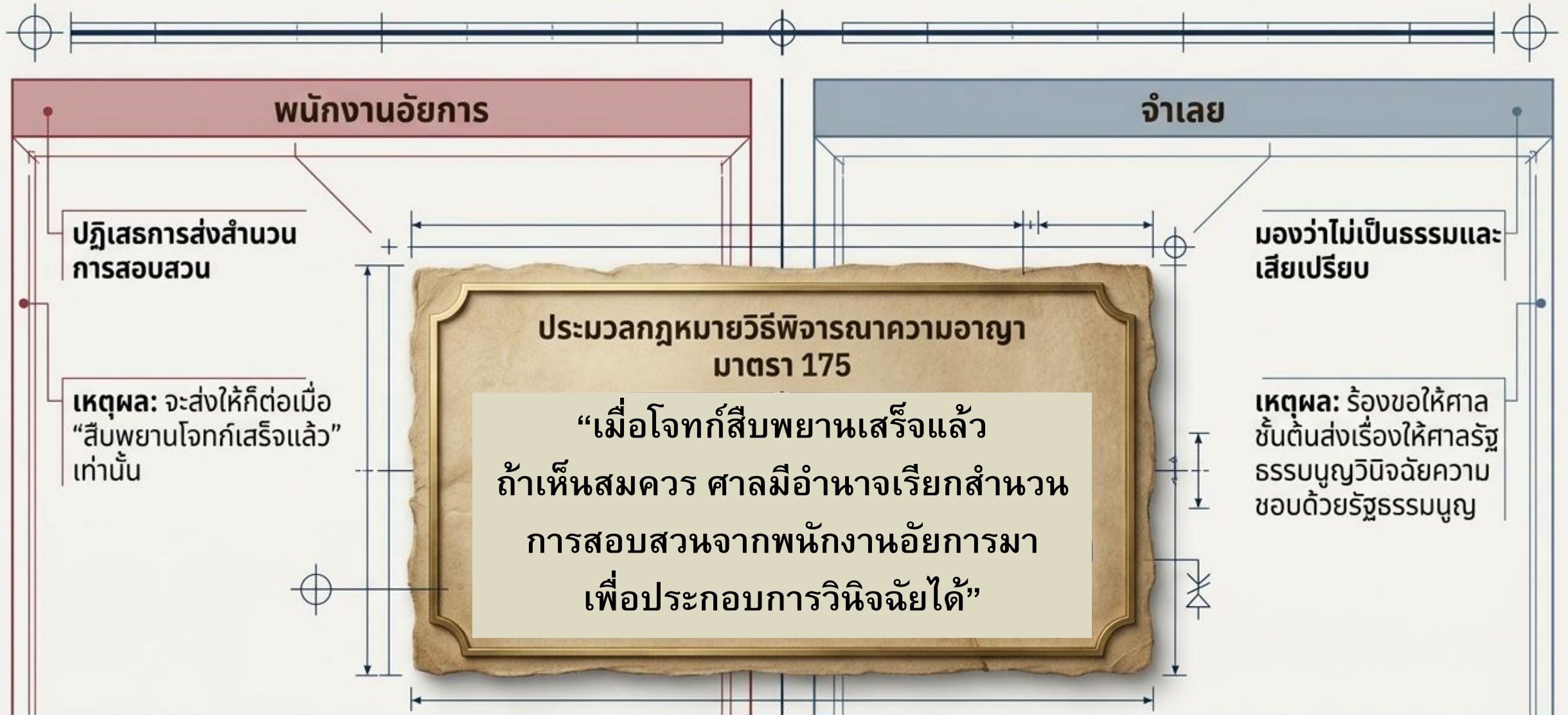
3

โจทก์ฟ้องจำเลยข้อหาหนัก:
พกป็นไม่มีใบอนุญาต
และพยายามฆ่าผู้อื่น

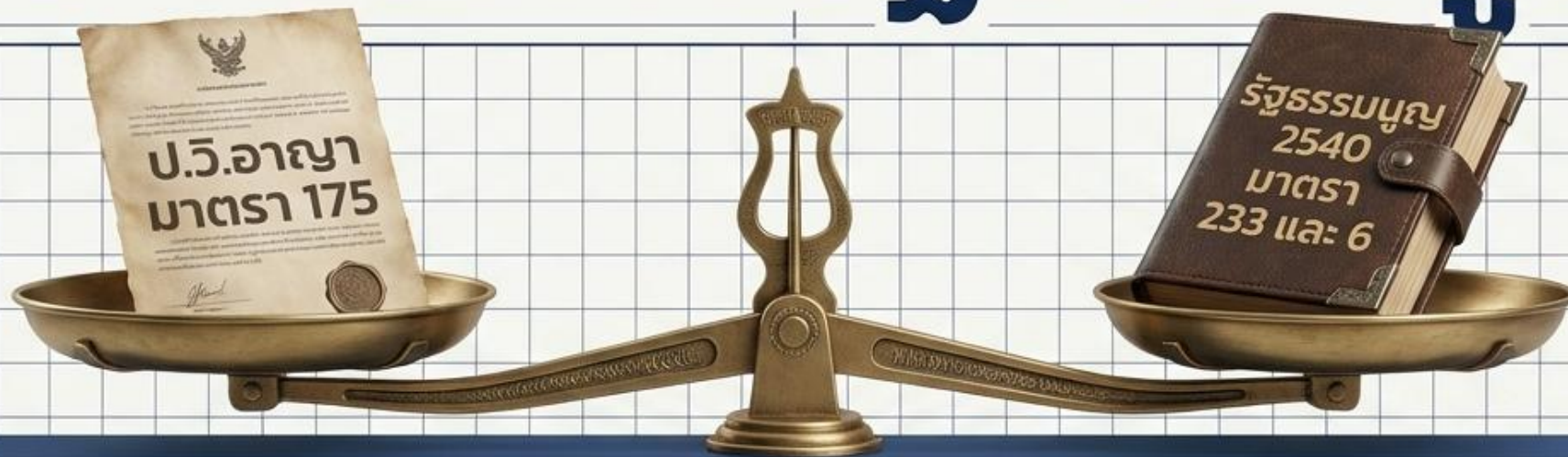
ระหว่างพิจารณาคดี
จำเลยต้องการหลักฐาน
เพื่อต่อสู้คดี

จำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลชั้นต้น
มีคำสั่ง "เรียกสำนวนการสอบสวน"
จากพนักงานอัยการโจทก์

ข้อขัดแย้ง: ัยการ vs. จำเลย

ประเด็นทางรัฐธรรมนูญ

**ป.วิ.อาญา มาตรา 175
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่?**

ก่อนจะตัดสินว่าขัดหรือไม่...
ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยก่อนว่าตนมี
"อำนาจพิจารณา"
กฎหมายวิธีพิจารณาความหรือไม่?

ตรรกะและเหตุผลของศาลรัฐธรรมนูญ

การยอมรับ

มาตรา 175 ไม่ใช่ กฎหมายที่ศาลใช้บังคับแก้คดีโดยตรงตามฐานความผิดที่โจทก์ฟ้อง
(ไม่ได้ใช้ลงโทษจำเลยโดยตรง)

ความจำเป็น

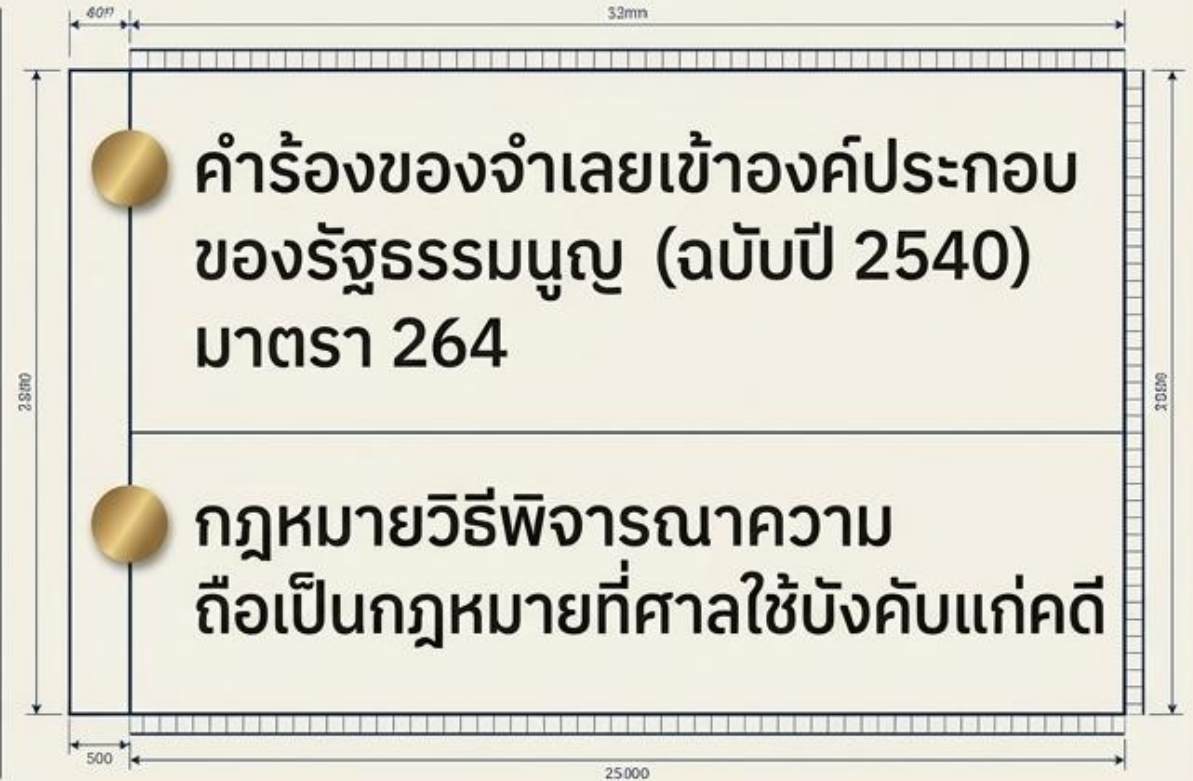
แต่... ศาลจำเป็นต้องใช้ มาตรา 175 ในการสั่งเกี่ยวกับเรื่องพยานหลักฐาน ก่อน
ที่ศาลจะพิจารณาพิพากษา (ต้องดูถ้อยคำในมาตรา 175 เพื่อตัดสินว่าอัยการมีสิทธิปฏิเสธการส่งเอกสารหรือไม่)

บทสรุปทางตรรกะ

ดังนั้น มาตรา 175 จึงถือเป็น “บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก้คดี”
ในฐานะกฎหมายวิธีพิจารณาความที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น

คำวินิจฉัยและบรรทัดฐานทางกฎหมาย

รับวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับวินิจฉัยคำร้องนี้

บททดสอบความเด็ดขาด ของกระบวนการยุติธรรม

สรุปสาระสำคัญคำวินิจฉัย
ศาลรัฐธรรมนูญที่ 10/2549

เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
ปะทะ สิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ

ข้อพิพาทหลักแห่งคดี: กฎหมายวิธีพิจารณาความ จัดต่อ รัฐธรรมนูญหรือไม่?

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 236

เมื่อคู่ความยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาล
ที่ปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ของศาล
ชั้นต้น และศาลอุทธรณ์พิจารณาคำร้อง
แล้วมีคำสั่งยืนตามคำปฏิเสธของศาล
ชั้นต้น หรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์
คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด (ฎีกาไม่ได้)

การตัดสินใจกระบวนการอุทธรณ์/ฎีกา
ตามขั้นตอนของกฎหมายวิธีพิจารณาความ

รัฐธรรมนูญ
มาตรา 3, 4, 29, 30, 233 และ 272

สิทธิขั้นพื้นฐาน

การคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค
และอำนาจของศาลยุติธรรม

บันไดขั้นต้น: การถูกปฏิเสธสิทธิอุดหนุนซ้ำซ้อน

ทางตันทางวิธีพิจารณาความ: กำแพงมาตรา 236

เมื่อกระบวนการยุติธรรมปกติไปต่อไม่ได้
จำเลยจึงต้องหาทางออกทางรัฐธรรมนูญ

การโต้กลับของจำเลย: เปลี่ยนสนามรบสู่ศาลรัฐธรรมนูญ

ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง
ศาลชั้นต้นที่ไม่รับฎีกา

ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา
ให้ส่งเรื่องให้
ศาลรัฐธรรมนูญ

วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ
ป.วิ.พ. มาตรา 236

เงื่อนไขอำนาจศาล: ทำไมศาลรัฐธรรมนูญจึงรับวินิจฉัย?

[เงื่อนไขที่ 1]

เป็นบทบัญญัติที่
ศาลฎีกาจะใช้บังคับแก่คดี
(ศาลฎีกาต้องใช้

ม.236 เพื่อชี้ขาดว่าคำสั่งไม่รับฎีกานั้นชอบหรือไม่)

[เงื่อนไขที่ 2]

ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
ในบทบัญญัตินี้มาก่อน

ครบองค์ประกอบ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับเรื่องไว้พิจารณา

คำวินิจฉัยชี้ขาด: ความเด็ดขาด ไม่ใช่การละเมิดสิทธิ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 236 ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

- บทบัญญัติเรื่องคดีเป็นที่สุด เป็นกลไกปกติของกระบวนการยุติธรรม
- การจำกัดสิทธิอุดหนุน/รักษาตามขั้นตอน ไม่ถือเป็นการขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 3, 4, 29, 30, 233 และ 272

สรุปคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 13/2554
เมื่อการโต้แย้งข้อกฎหมาย
จัดกับขั้นตอนการพิจารณาคดี

บทวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่าง พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว และ รัฐธรรมนูญ

บริบทและจุดเริ่มต้นของคดี

โจทก์: พนักงานอัยการจังหวัด
นนทบุรี (คดีอยู่ระหว่างพิจารณาในศาลชั้นต้น)

จำเลย: 2 คน

ข้อหา: มีเมทแอมเฟตามีนไว้ใน
ครอบครองเพื่อจำหน่าย
(พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.
2522 มาตรา 15, 66)

ข้อโต้แย้งทางกฎหมาย: สิทธิของจำเลย vs ความซับซ้อนของคดี

ฝั่งจำเลย

ข้ออ้าง: พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอา
เสพคดี พ.ศ. 2550 (ม.18, ม.19)
ตัดสิทธิการอุทธรณ์และฎีกา

ประเด็นขัดแย้ง:
เป็นการเลือกปฏิบัติ **ขัดต่อ**
รัฐธรรมนูญ ปี 2550 มาตรา 30

ฝั่งโจทก์

ข้อคัดค้าน:
คดีอาเสพคดีมีลักษณะพิเศษและ
มีความซับซ้อนกว่าคดีทั่วไป

ประเด็นโต้แย้ง: **ไม่ขัด**
กฎหมายดังกล่าว
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 30

จุดหักเห: เมื่อกฎหมายที่โต้แย้ง ยังไม่ถึงเวลาบังคับใช้

ศาลฎีกา

ศาลอุทธรณ์

ศาลชั้นต้น

กฎหมายที่จำเลยโต้แย้ง
(ม.18, 19)
บังคับใช้เฉพาะในชั้นนี้

คดีนี้กำลังพิจารณาอยู่ที่นี้
(ศาลจังหวัดนนทบุรี)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ให้จำหน่ายคำร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งไม่รับวินิจฉัยข้อโต้แย้งของจำเลย

เหตุผลที่ศาลไม่รับวินิจฉัย

เงื่อนไขกฎหมาย

พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอาญาเสพตติย
ม.18, 19
เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับใน
ชั้นอุทธรณ์และฎีกา
หลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว

สถานะปัจจุบัน

คดียังอยู่ในศาลชั้นต้น
กฎหมายนี้จึง
มิใช่บทบัญญัติที่จะนำมา
ใช้บังคับแก่คดีในปัจจุบัน

จุดสรุป: ไม่เข้าเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ
(กรณีไม่เป็นประโยชน์ที่จะพิจารณาวินิจฉัยต่อไป)

หัวใจสำคัญของคำสั่งนี้

ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัย
ความขัดแย้งของกฎหมาย
ก็ต่อเมื่อกฎหมายนั้น
ต้องถูกนำมาใช้กับคดี
ในชั้นตอนนั้นๆ จริงๆ

จำเลยไม่สามารถนำข้อโต้แย้งของชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา
มายื่นให้วินิจฉัยล่วงหน้าในขณะที่คดียังพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นได้

ถอดรหัสคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 5/2554

เมื่อการยื่นคำร้องผิด
จังหวะเวลา
ทำให้ตกม้าตายในศาล

กรณีไม่เป็นกฎหมายวิธีพิจารณาความ
ที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น

สรุปบทเรียนสำคัญของวิธีพิจารณาความและข้อควรระวังสำหรับนักกฎหมายปฏิบัติ

จุดเริ่มต้นแห่งคดี: เมื่อเจ้าพนักงานถูกฟ้องและศาลพิพากษายกฟ้อง

โจทก์

ข้อกล่าวหา:
ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ แกล้งให้รับโทษ
(ป.อ. มาตรา 157 และ 200 จรศสอง)

จำเลย
(พนักงานอัยการ / ผู้ว่าคดี /
พนักงานสอบสวน)

สถานะคดีเริ่มต้น:
ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วมีคำพิพากษา ยกฟ้อง

คำร้องโต้แย้งข้อกฎหมายในจังหวัดสุญญากาศ

คำพิพากษาศาลชั้นต้น

จังหวัดเวลา:
หลังคำพิพากษา
แต่ก่อนสั่งรับอุทธรณ์

สั่งรับอุทธรณ์

สิ่งที่จำเลยทำ:
ยื่นคำร้องผ่านศาลชั้นต้น
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

กฎหมายที่ถูกโต้แย้ง (ป.วิ.อ.):
มาตรา 121 (อำนาจสอบสวน)
และ มาตรา 143 (การทำคำเห็น
สั่งฟ้อง)

อ้างว่าขัดรัฐธรรมนูญ:
มาตรา 3 วรรคสอง, 4, 40 (1)(3),
และ 81 (1) ถึง (4)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ: ปิดตกคำร้อง

- ผลการพิจารณา: ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง
ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย
- บทสรุปเบื้องต้น: กรณีนี้
ไม่ต้องนี้ด้วยหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ

ถอดรหัสเหตุผล: ศาลจะส่งตีความได้ ต้องเป็นกฎหมายที่กำลังจะใช้

สถานะอำนาจศาล:

ศาลชั้นต้น ตัดสินคดีไปแล้ว
ภาระหน้าที่ที่เหลืออยู่มีเพียงพิจารณาว่าสมควร
สั่งรับอุทธรณ์ของจำเลยหรือไม่

ความไม่สัมพันธ์กัน:

ป.วิ.อ. ม.121 และ 143 ไม่เกี่ยวกับการ
พิจารณารับหรือไม่รับอุทธรณ์

กฎเหล็กศาลรัฐธรรมนูญ:

กฎหมายที่โต้แย้งต้องเป็นบทบัญญัติที่ศาลนั้น
ต้องใช้บังคับแก่คดี เมื่อศาลชั้นต้นไม่มีโอกาส
ได้ใช้สองมาตรานี้อีกแล้ว จึงไม่เข้าเกณฑ์

เปรียบเทียบจังหวะเวลา: ความผิดพลาดทางเทคนิคและเส้นทางที่ถูกต้อง

สิ่งที่ทำพลาด (ผิดจังหวะ)

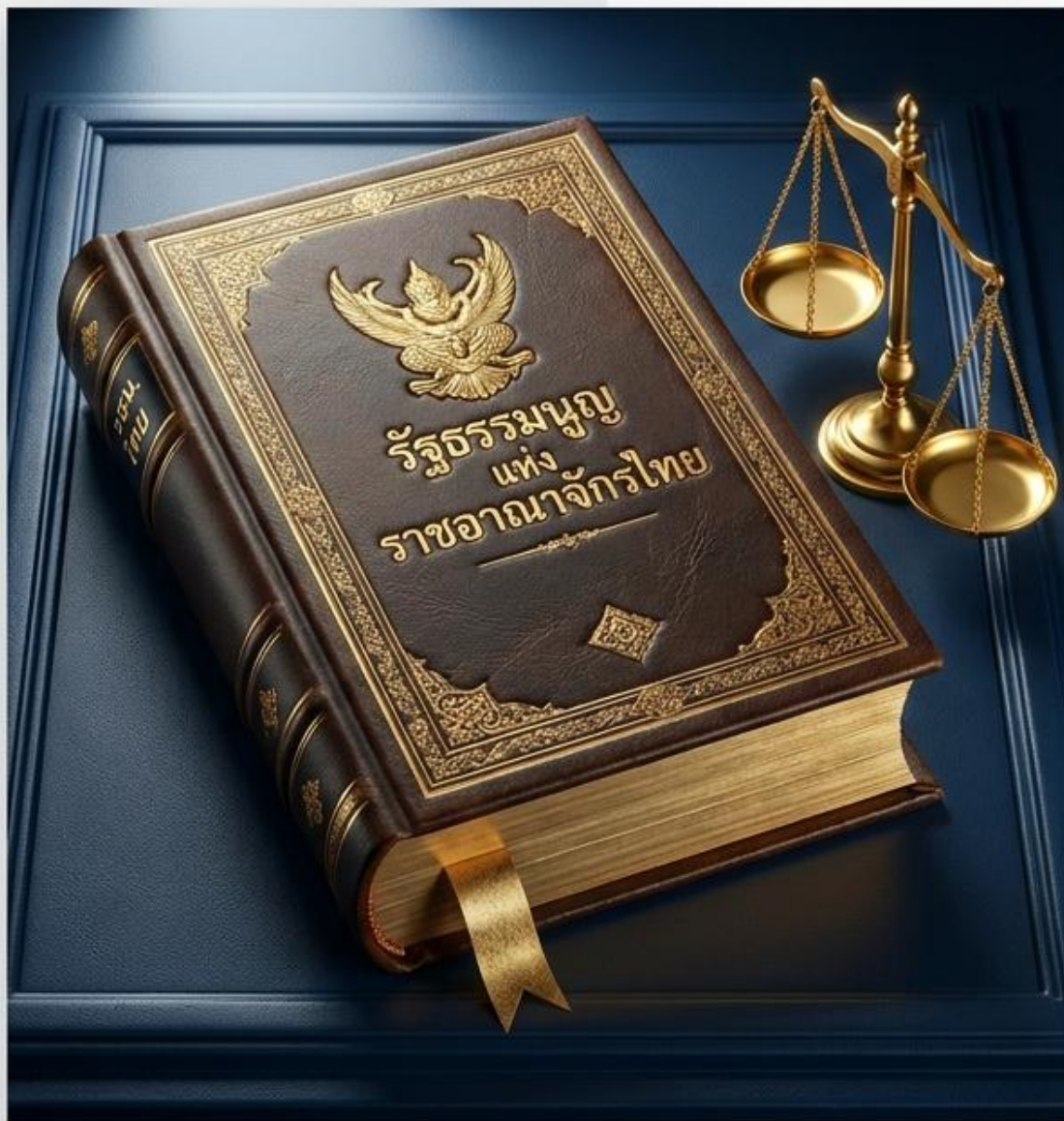

ยื่นผ่านศาลชั้นต้น หลัง พิพากษาไปแล้ว
= ศาลหมดอำนาจในการใช้กฎหมายเนื้อหาหลัก
(ป.วิ.อ. 121, 143)

สิ่งที่ควรทำ (จังหวะที่ถูกต้อง)

ต้อง รอ ให้ศาลชั้นต้นสั่งรับอุทธรณ์ก่อน
เพื่อโอนคดีให้อยู่ในอำนาจของ ศาลอุทธรณ์
จากนั้นจึงร้องขอให้ศาลอุทธรณ์เป็นผู้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ

สรุปคำวินิจฉัยศาล รัฐธรรมนูญที่ 10/2550

ขอบเขตอำนาจศาล
กับ การรื้อฟื้นคดีอาญา

คดีเดิม: ศาลฎีกาพิพากษายืนตามศาลล่างทั้งสอง
บทลงโทษ: จำคุก (แต่ให้รอการลงโทษไว้) และปรับเงิน

การรื้อฟื้นคดีครั้งที่ 1: จำเลยยื่นคำร้องขอพิจารณาคดีใหม่
ศาลชั้นต้นไต่สวนแล้วส่งสำนวนให้ศาลอุทธรณ์

ผลลัพธ์: ศาลอุทธรณ์สั่ง **ยกคำร้อง**
ถือเป็นที่สุดตามกฎหมาย

กลไกของ พ.ร.บ. การรื้อฟื้นคดีอาญาฯ พ.ศ. 2526 มาตรา 10

การยื่นคำร้องครั้งที่ 2 และ ข้อโต้แย้งทางรัฐธรรมนูญ

The Action

จำเลยยื่นขอรื้อฟื้นคดีอีกครั้งที่ ศาลชั้นต้น

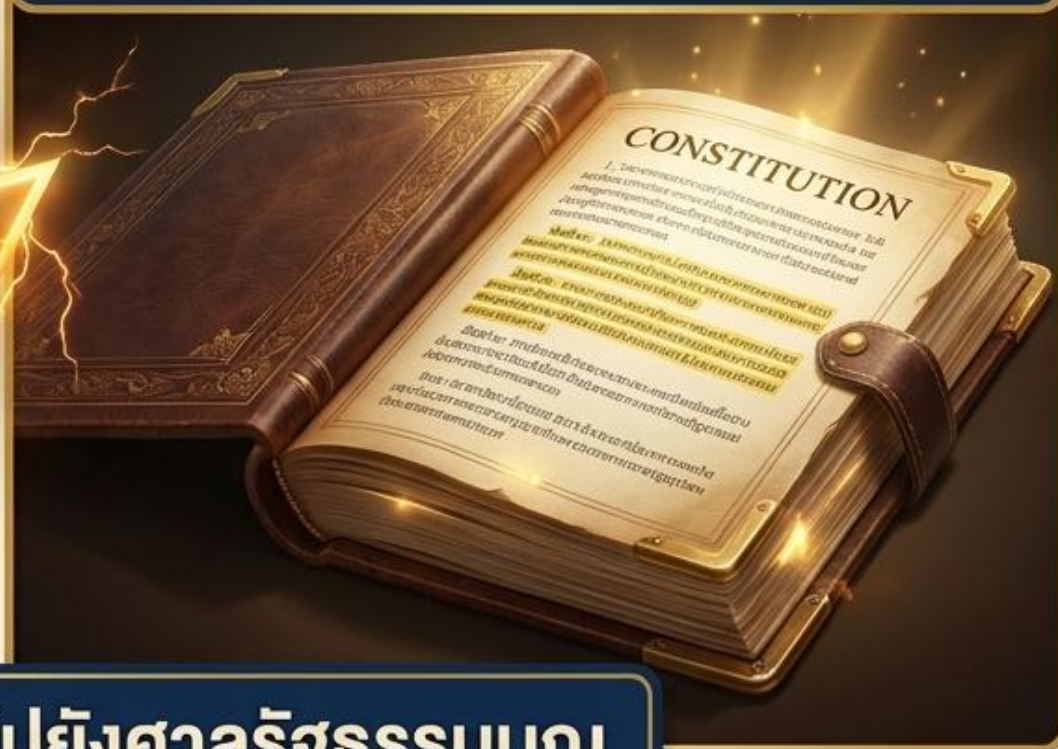

จำเลยยื่นขอ
รื้อฟื้นคดีอีกครั้งที่
ศาลชั้นต้น

The Conflict

ขอให้ศาลชั้นต้นส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ข้ออ้าง: มาตรา 10 ของ พ.ร.บ. รื้อฟื้นคดีฯ
ขัดต่อรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี 2540) มาตรา 6 และ 247

ศาลชั้นต้นยอมส่งข้อโต้แย้งนี้ไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

เงื่อนไขสำคัญของรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 (เดิม)

[ศาลที่กำลังพิจารณาคดี]

[บทบัญญัติกฎหมายที่ถูกโต้แย้ง]

**กฎหมายที่ถูกโต้แย้ง ต้องเป็นกฎหมายที่ศาลนั้น
จะใช้บังคับแก่คดีที่กำลังพิจารณาอยู่เท่านั้น**
(หากศาลไม่ได้ใช้กฎหมายนั้นตัดสินคดี = ส่งตีความไม่ได้)

การแบ่งแยกอำนาจตาม พ.ร.บ. รื้อฟื้นคดีอาญาฯ

ศาลชั้นต้น

หน้าที่: ไต่สวนว่าคดี
มีมูลหรือไม่

ทำความเข้าใจ
ศาลอุทธรณ์

อำนาจสั่งรับหรือ
ยกคำร้อง

ศาลอุทธรณ์ (ภาค 9)

หน้าที่: รับสำนวน
จากศาลชั้นต้น

อำนาจพิจารณา
สั่งรับหรือยกคำร้อง
(ตามมาตรา 10 และ 18)

จุดที่ไม่เข้าเงื่อนไขรัฐธรรมนูญ

บทสรุป: มาตรา 10 และมาตรา 18 ไม่ใช่กฎหมายที่ศาลชั้นต้นจะใช้บังคับแก่คดีนี้!
กรณีจึงไม่เข้าเงื่อนไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 **เดิม**

อำนาจศาลรัฐธรรมนูญ: ใครคือศาลที่แท้จริง?

บทเรียนจากคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 37/2561

หัวใจสำคัญของรัฐธรรมนูญ มาตรา 212

ศาลที่พิจารณาคดีอยู่

ต้องเสนอในขณะคดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณา

กฎหมายที่ใช้บังคับคดีนั้น

ศาลที่มีอำนาจส่งเรื่อง = "ศาลที่จะใช้กฎหมายนั้นบังคับแก้คดี"

คดีนี้เกิดอะไรขึ้น?

จำเลยถูกฟ้อง: ลักลอบนำของออกจากเขตอุตสาหกรรมส่งออก (EPZ)

พ.ร.บ.ศุลกากร
พ.ศ. 2469

พ.ร.บ.การนิคมอุตสาหกรรมฯ
พ.ศ. 2522

ประมวลกฎหมายอาญา

จุดขัดแย้ง: ยื่นพิดศาล?

ศาลฎีกา

คดีปัจจุบันอยู่ที่นี้

ศาลอาญา

ศาลรัฐธรรมนูญ

ส่งข้อโต้แย้ง ม. 212

(อ้างขัด รธน. มาตรา 5, 26, 27, 29, 77)

คดีอยู่ระหว่างพิจารณาของ ศาลฎีกา แต่ ศาลอาญา เป็นผู้ส่งข้อโต้แย้งไปศาลรัฐธรรมนูญ!

คำวินิจฉัย: ศาลรัฐธรรมนูญ "ไม่รับพิจารณา"

เพราะศาลอาญา **ไม่ใช่** ศาลที่จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก้คดีนี้

(เนื่องจากคดีของจำเลยอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาแล้ว)

ข้อสังเกต: ทำอย่างไรจึงจะถูกต้อง?

หากจำเลยยื่นคำร้องต่อ ศาลฎีกา
ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องรับวินิจฉัย
เพราะศาลฎีกาคือผู้ที่ต้องใช้กฎหมายนั้นบังคับแก่คดี

สรุปหลักจาง่าย (ยึดตามคำสั่งฯ ที่ 37/2561)

คดีอยู่ศาลไหน ต้องให้ศาลนั้นเป็นผู้ส่งเรื่อง

(ศาลที่มีอำนาจ คือศาลที่กำลังพิจารณาและจะใช้กฎหมายนั้นบังคับคดี)

ศาลเดิมที่ตัดสินไปแล้ว หมดอำนาจส่งข้อโต้แย้ง

(แม้จะเป็นศาลชั้นต้นที่เคยพิจารณาคดีนี้มาก่อนก็ตาม)

ข้อมูลสรุปจากคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 37/2561 ถอดรหัสเพื่อความเข้าใจง่าย

สถานะของคดีหลักระหว่างรอคำวินิจฉัย

ดำเนินการต่อ

**ให้ศาลดำเนินการ
พิจารณาต่อไปได้**

สามารถสืบพยานหรือดำเนินกระบวนการ
พิจารณาต่อไปได้ตามปกติ

ห้ามตัดสิน

**แต่ให้รอการพิพากษา
คดีไว้ชั่วคราว**

จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

มาตรา 212 วรรคสาม

- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว

- **เว้นแต่ในคดีอาญา** ให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา 5 นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว

หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป

แต่ทั้งนี้**ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ**

ผลของคำวินิจฉัยโดยทั่วไป

มาตรา 212 วรรคสาม

หลักทั่วไป: คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
“ให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง”
(มีผลผูกพันทุกองค์กรและทุกคดีที่กำลังพิจารณา)

ข้อจำกัด (ข้อยกเว้นแรก): ‘ไม่กระทบกระเทือน’
ถึงคำพิพากษาของศาลอื่น ‘ถึงที่สุดแล้ว’
(คดีที่จบไปแล้วจะไม่ถูกรื้อฟื้น)

กฎหมายสำคัญ สู่ศาลรัฐธรรมนูญ

ทำไมคดีที่ "ถึงที่สุดแล้ว"
จึงส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไม่ได้?

สรุปหลักการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 และ คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 16/2561

กฎเหล็กของการส่งคดี (มาตรา 212)

หากคดี "ถึงที่สุดแล้ว" (กระบวนการศาลตัดสินจบสมบูรณ์)
จะไม่สามารถส่งบทกฎหมายให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย
ผ่านช่องทางของศาลได้อีกต่อไป

ถอดรหัสคำว่า "จะใช้บังคับ"

มาตรา 212 กำหนดว่า...
ต้องเป็นบทกฎหมายที่ศาล
"จะใช้" บังคับคดี

คำว่า "จะใช้"
= "ยังไม่ได้ใช้"
(คดียังดำเนินการอยู่)

ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว

กรณีศึกษา: คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 16/2561

ศาลชั้นต้น

นักโทษเด็ดขาดชาย ห.
ถูกศาลจังหวัดลำปาง
พิพากษาจำคุกตลอดชีวิต
(คดียาเสพติด พ.ศ. 2522)
-> จำเลยไม่อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ ภาค 5

ศาลชั้นต้นส่งสำนวนไปศาล
อุทธรณ์ภาค 5 ศาลพิพากษายืน
ตาม ป.วิ.อ. **มาตรา 245**

ศาลอุทธรณ์ ภาค 5

ศาลชั้นต้นส่งสำนวนไปศาลอุทธรณ์ภาค 5
ศาลพิพากษายืนตาม ป.วิ.อ.
มาตรา 245 คดีถึงที่สุดแล้ว

กฎหมายใหม่มา... แต่คดีจบไปแล้ว

The New Law

จุดเปลี่ยน

ปี 2560 ประกาศใช้
พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ
(ฉบับที่ 6) มาตรา 8
ซึ่งมีผลเป็นประโยชน์ต่อจำเลย

The Closed Case

คำร้อง

24 ส.ค. 2560 นักโทษเด็ดขาดชาย ห.
ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดลำปาง
อ้างว่ากฎหมายเดิมขัดรัฐธรรมนูญ
เพื่อขอให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย
(ตามมาตรา 212)

ศาลจังหวัดลำปางรับเรื่องและ
ส่งต่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ!

ยาบ้า 15 เม็ด: จุดตัดสินใจชะตากรรม

คำถามสำคัญของคดีนี้: การครอบครองยาบ้า 15 เม็ด
หมายถึงการมีไว้เพื่อเสพส่วนตัว หรือมีไว้เพื่อจำหน่าย?

ปฐมบทแห่งข้อพิพาท: การเปลี่ยนผ่านของ พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ

พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษฯ พ.ศ. 2522

- ✓ **เงื่อนไข:** ปริมาณเมกแอมเฟตามีนเกินกำหนด = "มีไว้เพื่อจำหน่าย" **ให้ถือว่า**
 - **ผลทางกฎหมาย:** ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด
- ✓ **ผลกระทบต่อจำเลย:** จำเลยสืบพยานหักล้างไม่ได้ (ไม่มีโอกาสพิสูจน์ความบริสุทธิ์)

ฉบับแก้ไขที่ 6 พ.ศ. 2560

- ✓ **เงื่อนไข:** ปริมาณเมกแอมเฟตามีนเกินกำหนด = สันนิษฐานว่า "มีไว้เพื่อจำหน่าย" **ให้สันนิษฐานว่า**
 - **ผลทางกฎหมาย:** ข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด
- ✓ **ผลกระทบต่อจำเลย:** จำเลยสามารถนำพยานหลักฐานมาหักล้างได้ (เปิดโอกาสให้ต่อสู้คดี)

เจตนารมณ์ของกฎหมาย: คำนึงความยุติธรรม

แก้ไขเพื่อให้ผู้ที่ 'มีไว้เสพเอง' ไม่ต้องรับโทษหนักเท่ากับ 'ผู้ค้ายาตัวจริง' ความผิดต่างกัน โทษต้องต่างกัน

คดีศึกษา: เมื่อจำเลยขอใช้สิทธิ แต่ติดกำแพงกฎหมาย

ล็อกของกฎหมาย: มาตรา 8 คืออะไร?

**กฎหมายใหม่
จะไม่นำมาใช้บังคับแก่คดีที่
'ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว'**

ข้อเท็จจริงในคดี:

คดีของจำเลยรายนี้ ศาลจังหวัดลำปาง (ศาลชั้นต้น)
ได้มีคำพิพากษาจนคดีถึงที่สุดไปแล้วก่อนหน้านี้

กลยุทธ์สู่คดี: ความพยายามทลายกำแพง

1

ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดลำปาง

2

ขอให้ส่งเรื่องไปยัง
'ศาลรัฐธรรมนูญ'

3

ขอให้วินิจฉัยว่า
มาตรา 8 ขัดต่อรัฐธรรมนูญ
เพื่อให้มาตรานี้เป็นโมฆะ
และเปิดทางให้ตนใช้กฎหมายใหม่ได้

จุดสลับของคดี: ข้ามขั้นตอนทางวิธีพิจารณาความ

ข้อผิดพลาด

จำเลยยื่นคำร้องขอส่งเรื่องไป
ศาลรัฐธรรมนูญเพียงฉบับเดียว

ความจริง

คดีถึงที่สุดแล้ว ไม่มีประเด็นใดๆ
ค้างอยู่ที่ศาลจังหวัดลำปางอีก

ผลลัพธ์

เมื่อไม่มีการยื่นคำร้องอื่นเพื่อรื้อฟื้นคดี
จึงไม่มี 'คดีที่กำลังพิจารณาอยู่'

ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่ง "ไม่รับคำร้อง"

1. คดีนี้ ถึงที่สุดแล้ว
(ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 245)

2. ศาลจังหวัดลำปาง
ไม่มีคดีที่กำลังพิจารณาอยู่

3. จึงไม่มีเรื่องที่จะต้องนำ
พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ มาตรา 8
มา "ใช้บังคับ" แก่คดีนี้อีก

ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 ศาลจึงไม่สามารถรับไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ศาลรัฐธรรมนูญ

จุดเริ่มต้น

กรณีที่ 1

สถานะ คดียังไม่ถึงที่สุด

(อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา)

**คำชี้ขาด: ขัดรัฐธรรมนูญ
(ใช้บังคับมิได้)**

กรณีที่ 2

สถานะ คดีถึงที่สุดแล้ว

(กระบวนการพิจารณาเสร็จสิ้นสมบูรณ์)

**คำชี้ขาด: ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ
(ใช้บังคับได้ตามปกติ)**

กรณีที่ 1: ‘คดียังไม่ถึงที่สุด’

ผลวินิจฉัย: ขัดรัฐธรรมนูญ (เป็นอันใช้บังคับมิได้)

หลักข้อสันนิษฐานความบริสุทธิ์ (Presumption of Innocence)

การปิดสิทธิ์สืบพยาน ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา 29 วรคสอง
(ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มีความผิด
ปฏิบัติเสมือนผู้กระทำผิดไม่ได้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด)

หลักนิติธรรม & การจำกัดสิทธิ์

จำกัดสิทธิ์เสรีภาพเกินสมควรแก่เหตุ ขัดรัฐธรรมนูญ
มาตรา 3 วรคสอง และ มาตรา 26 วรคหนึ่ง

หลักการบริหารงานยุติธรรมทางอาญา

กฎหมายอาญาที่มีลักษณะ ‘เป็นคุณ’ แก่จำเลย
จะต้องถูกนำมาใช้บังคับเสมอ ตราบใดที่คดียังไม่ถึงที่สุด

กรณีที่ 2: ‘คดีถึงที่สุดแล้ว’

ผลวินิจฉัย: ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ (มาตรา 8 ใช้บังคับได้ตามปกติ)

หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา

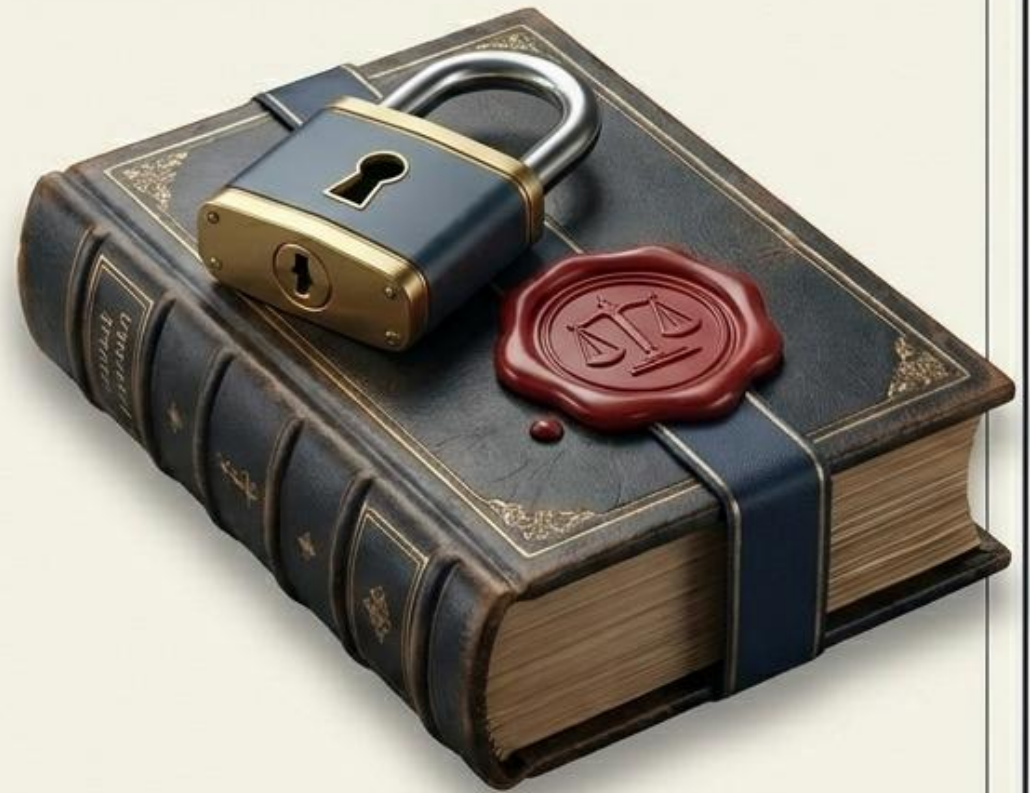
เป็นไปเพื่อคุ้มครองกระบวนการพิจารณาที่จบไปแล้วโดยชอบด้วยกฎหมาย และรักษารูปแบบเด็ดขาดถึงที่สุดขององค์กรตุลาการ

ความชอบธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ

การบังคับใช้กฎหมายต่างกันในกรณีนี้มีเหตุผลรองรับที่ชอบธรรม ไม่ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 วรคสาม และไม่ขัดหลักสันนิษฐานความบริสุทธิ์ มาตรา 29

หลักความได้สัดส่วน

จำกัดสิทธิเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะและความสงบเรียบร้อยของสังคมส่วนรวม โดยไม่กระทบศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาตรา 26 และ มาตรา 3)

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 6-7/2561

วินิจฉัยว่า พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 มาตรา 8 วรรคหนึ่ง **เฉพาะในส่วนที่ห้ามมิให้นำมาตรา 15 วรรคสาม มาตรา 17 วรรคสอง และมาตรา 26 วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาใช้บังคับแก่คดีที่ยังไม่ถึงที่สุด** เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 26 และมาตรา 29 วรรคสอง จึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 5

คดีถึงที่สุดแล้ว... หมุดหนทางหรือยัง?

ยื่นผ่านศาล (มาตรา 212)

ทำไม่ได้! เพราะคดีถึงที่สุดแล้ว
ศาลไม่มีคดีค้างพิจารณา

ยื่นผ่านผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา 231 (1))

ทำได้! รัฐธรรมนูญเปิดช่องทางให้ประชาชน
ร้องเรียนผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินได้โดยตรง
แม้คดีจะจบไปแล้วก็ตาม

สรุปเงื่อนไขการส่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

สถานะของคดี	ยื่นคำร้องผ่านศาล (มาตรา 212)	ยื่นผ่านผู้ตรวจการแผ่นดิน (มาตรา 231 (1))
กำลังพิจารณาอยู่ในศาล	 ทำได้	 ทำได้
ศาลตัดสินคดีถึงที่สุดแล้ว	 ทำไม่ได้	 ทำได้

จำไว้เสมอ: การใช้มาตรา 212 จะต้อง มี "คดีที่ศาลกำลังจะใช้กฎหมายนั้นบังคับ" อยู่จริงเท่านั้น!

ข้อยกเว้นสูงสุด: คดีอาญาที่ถึงที่สุดแล้ว

สิทธิที่ได้รับคืน

หากกฎหมายที่ใช้ลงโทษขัดมาตรา 5 ให้ถือว่าจำเลยได้รับสิทธิดังนี้:

1. **ล้างมลทิน:** ถือว่าเป็น "ผู้ไม่เคยกระทำความผิด" ตามบทบัญญัตินั้น
2. **ปล่อยตัวทันที:** ถ้าผู้นั้น "ยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป"

ข้อห้ามเด็ดขาด

ข้อควรระวัง: การล้างมลทินนี้ "ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใดๆ" จากการที่เคยถูกรับโทษไปแล้ว

จุดเริ่มต้น: คำพิพากษาถึงที่สุด

- นาย ก. กระทำความผิด
อาญาตามกฎหมาย
- ศาลพิพากษาต้องโทษจำคุก
3 ปี
- (รับโทษครบถ้วนแล้ว)

จุดเปลี่ยน: คำวินิจฉัยพลิกคดี

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า
บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่นาย
ก. กระทำผิด ขัดหรือแย้งต่อรัฐ
ธรรมนูญ

คำวินิจฉัย

กฎหมายขัด
รัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญ
มาตรา 5

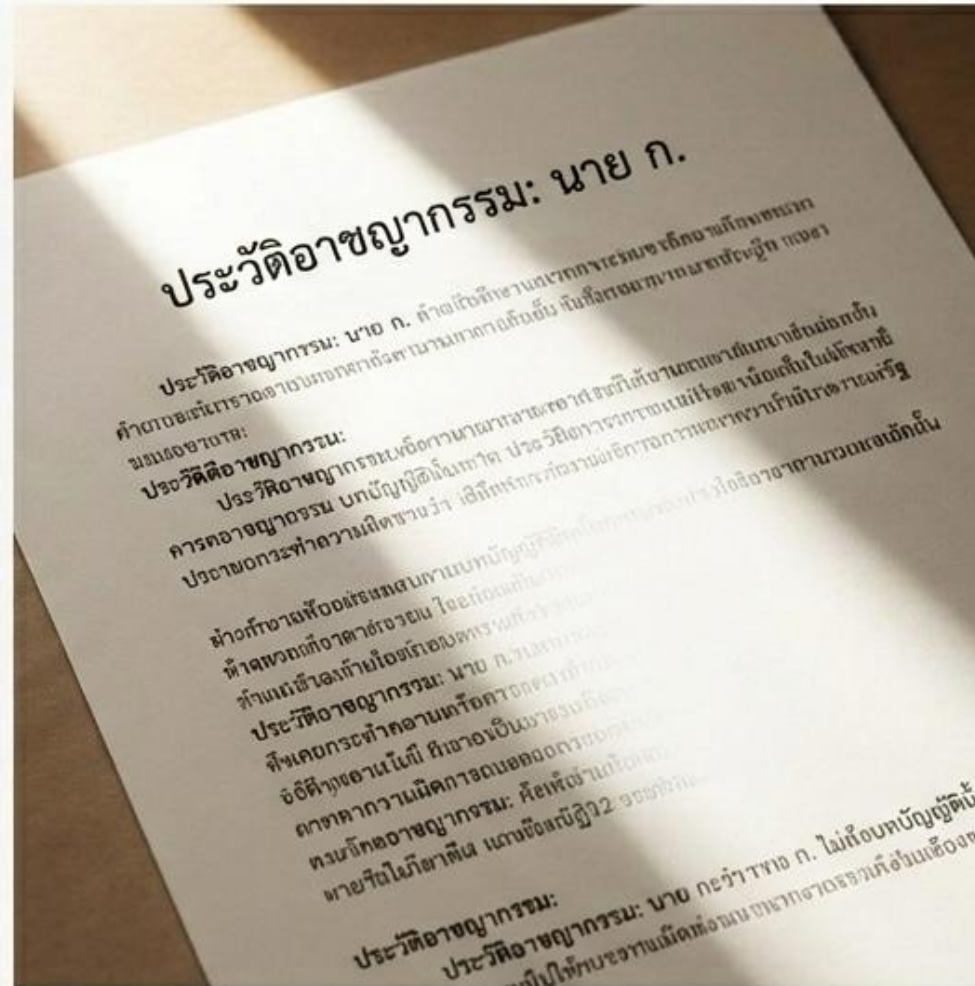
บทบัญญัตินั้น
“ไม่มีผล
ใช้บังคับ”

รัฐธรรมนูญ
มาตรา 212 วรรคท้าย

การกระทำนั้น
“ไม่เป็นความ
ผิดต่อไป”

ล้างมลทินโดยสมบูรณ์

“ต้องถือว่า นาย ก.
ไม่เคยกระทำความผิด
ตามบทบัญญัตินั้น”

ผลกระทบทันที: สิทธิในอิสรภาพ

หากนาย ก.
ยังได้รับโทษอยู่
อยู่ในเรือนจำ

ต้องปล่อยตัว
ไปทันที

ผลกระทบระยะยาว: กรณีทำผิดคดีใหม่

- หากในอนาคต นาย ก. กระทำ ความผิดกฎหมายอื่นที่มีโทษจำคุก
- ศาลย่อมมีอำนาจ 'รอลงโทษ' (รอลงอาญา) ให้แก่นาย ก. ได้

Block 1

ป.อ. มาตรา 56:
ถ้าเคยต้องโทษ
จำคุกมาก่อน
"รอการลงโทษไม่ได้"

Block 2

ผลจากศาลรัฐธรรมนูญ:
ถือว่า
"ไม่เคยกระทำความผิด
=
ไม่จำเป็นต้องโทษจำคุก"

Result Block

ข้อสรุป:
การรอการลงโทษ
ในคดีหลัง
จึงไม่ขัดต่อกฎหมาย

บทสรุป: สถานะของนาย ก. ก่อนและหลังคำวินิจฉัย

	ก่อนคำวินิจฉัย	<u>หลังคำวินิจฉัย</u>
สถานะการกระทำ	เป็นความผิดอาญา	เสมือนไม่เคยกระทำความผิด
สถานภาพหากยังถูกขัง	ต้องรับโทษจนครบ 3 ปี	ต้องปล่อยตัวทันที
สิทธิการรอลงอาญาคดีใหม่	หมดสิทธิ (ตาม ม.56)	ศาลสั่งรอลงโทษได้

ตารางสรุป: หลักเกณฑ์ทั่วไป vs ข้อยกเว้น (มาตรา 212)

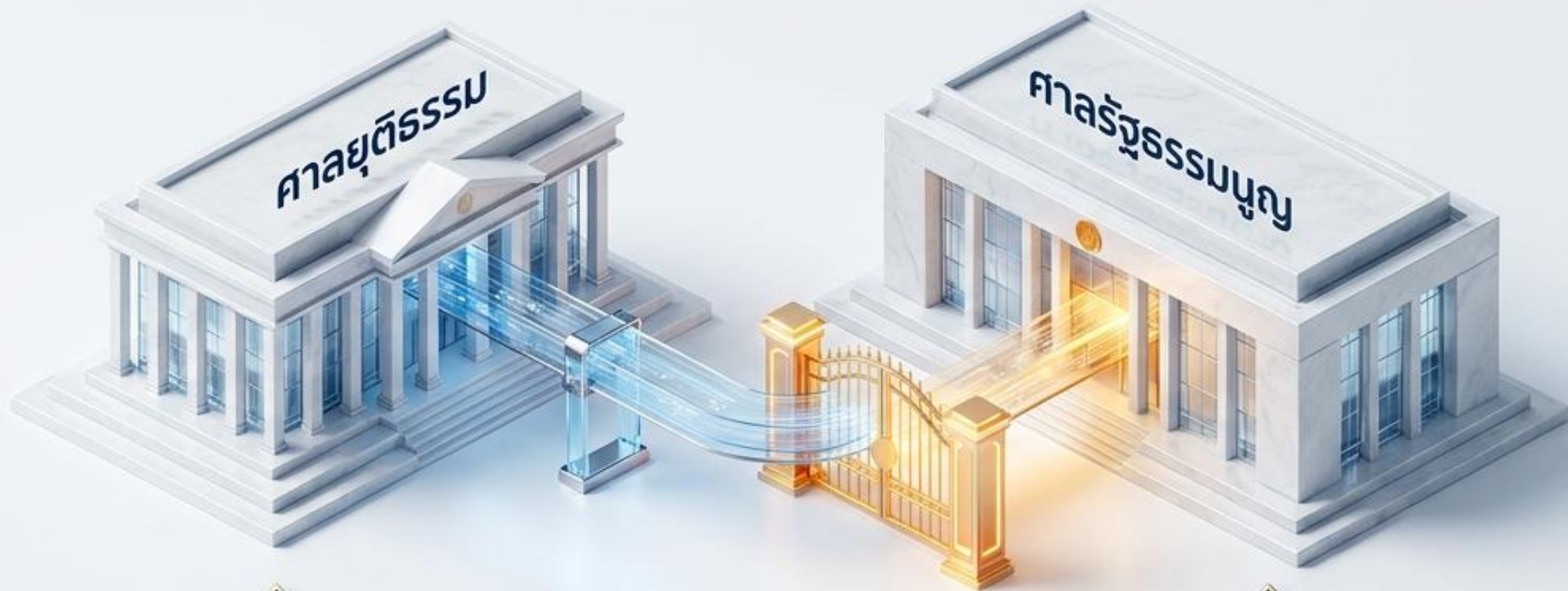
สถานะ / ประเด็น	หลักเกณฑ์ทั่วไป	ข้อยกเว้นตาม ม.212
คดีที่กำลังพิจารณา	ศาลพิจารณาหรือสืบพยานต่อไปได้	ห้ามพิพากษา ต้องรอคำวินิจฉัยศาล รธน.
คำโต้แย้งของคู่ความ	ศาลต้องส่งเรื่องให้ศาล รธน. วินิจฉัย	หากศาล รธน. เห็นว่า "ไม่เป็นสาระสำคัญ" สามารถปิดตกได้
คดีแพ่ง/อื่นๆ ที่พิพากษาถึงที่สุดแล้ว	คำวินิจฉัยใช้ได้คดีทั้งปวง	ไม่มีผลย้อนหลัง ไม่กระทบกระเทือนคดีที่จบแล้ว
คดีอาญาที่พิพากษา ถึงที่สุดแล้ว	(ไม่รื้อฟื้นคดี)	มีผลย้อนหลัง! ถือว่าไม่เคยทำผิด และต้องปล่อยตัวทันที
สิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย (คดีอาญา)	(ปกติอาจเรียกร้องได้ตาม พ.ร.บ. ค่าตอบแทนฯ)	ห้าม เรียกร้องค่าชดเชยหรือค่า เสียหายใดๆ

อำนาจการปฏิเสธคำร้อง ของศาลรัฐธรรมนูญ

เจาะลึกเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212
รวมกรณีศึกษาและคำสั่งศาลที่ไม่รับวินิจฉัย
(พร้อมเจาะลึกคำสั่งที่ 15/2561)

ทำไมศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจ ‘ไม่รับวินิจฉัย’?

1

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212 วรรคสอง
ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการเป็น
'ด่านกรองสุดท้าย'

2

แม้ศาลที่พิจารณาคดีจะส่งเรื่องมาให้ตาม
มาตรา 212 วรรคหนึ่ง แต่หากคำร้องไม่เข้าเกณฑ์
ศาลรัฐธรรมนูญสามารถสั่ง 'ไม่รับวินิจฉัย' ได้
เพื่อสงวนอำนาจศาลไว้สำหรับประเด็น
ข้อธรรมบัญญัติที่แท้จริงและสมบูรณ์

6 กรณีศึกษา: เมื่อคำร้องตกม้าตายหน้าประตูกัน

กลุ่มที่ 1: ปัญหาข้อเท็จจริง และสถานะบุคคล

มูลเหตุแห่งคดีเปลี่ยนไป หรือผู้ร้อง
ไม่มีสถานะที่จะดำเนินคดีต่อ

กลุ่มที่ 2: ปัญหาข้อกฎหมาย และเนื้อหาบทพร้อง

การอ้างอิงกฎหมายผิดพลาด
หรือระบุคำร้องคลุมเครือไม่ชัดเจน

กลุ่มที่ 1: ข้อเท็จจริงและสถานะไม่เชื่ออำนวย

ข้อเท็จจริงไม่ตรงกับคดี

คำวินิจฉัยที่ 8/2541

คำร้องขัดแย้งกับความเป็นจริงที่ปรากฏในศาล

ผู้ร้องถึงแก่ความตาย

คำวินิจฉัยที่ 17/2544

สิทธิสภาพบุคคลสิ้นสุดลง คำร้องย่อมตกไป

ถอนคำร้องหรือถอนฟ้อง

คำสั่งที่ 15/2554, 16/2554, 2/2554

เมื่อศาลเดิมอนุญาตให้ถอนเรื่อง
คดีหลักย่อมไม่มีประเด็นให้ต้องส่งตีความอีกต่อไป

กลุ่มที่ 2: ข้อกฎหมายและเนื้อหาบกพร่อง

กฎหมายถูกยกเลิกแล้ว

คำสั่งที่ 9/2553, 1/2560

ไม่มีประโยชน์ที่จะวินิจฉัยกฎหมาย
ที่ไม่มีผลบังคับใช้

อ้างผิดมาตรา / ไม่เกี่ยวข้อง

คำวินิจฉัยที่ 46/2545, 16/2546, 38-39/2547,
4-21/2544 คำสั่งที่ 46/2552, 15/2554

กฎหมายที่ร้องเรียน ไม่มีความเชื่อมโยง
กับมาตราในรัฐธรรมนูญที่กล่าวอ้าง

คำร้องคลุมเครือ

ดูรายละเอียดในหน้าถัดไป

ไม่ระบุชัดเจนว่าขัดอย่างไร
หรืออ้างหลักการลอยๆ

เจาะลึก: ทำไมการอ้าง 'หลักความเสมอภาค' ถึงมักถูกปิดตก?

คำร้องที่ถูกปิดตก

- อ้างเพียงว่า 'ขัดหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 30" แต่ไม่มีเหตุผลสนับสนุนชัดเจน
- **ไม่ระบุ**ว่ากฎหมาย "มาตราใด" ขัดรัฐธรรมนูญ "มาตราใด"
- **อ้างอิง:** คำวินิจฉัยที่ 40-49/2544, 8-8-11/2546, 15/2551, 10/2552 และคำสั่งที่ 31/2555, 32/2555

คำร้องที่สมบูรณ์

- **ระบุชัดเจน:** พ.ร.บ. [ชื่อ] มาตรา [X] ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา [Y]
- **อธิบายพฤติการณ์:** ขัดแย้งอย่างไร และส่งผลกระทบต่อสิทธิผู้ร้องอย่างไร (ตามข้อกำหนดวิธีพิจารณาของศาล)

กรณีศึกษาพิเศษ: การพยายามใช้ช่องทางลัด "มาตรา 213"

บริบท (คำสั่งที่ 15/2561): ผู้ร้องต้องการให้ส่งตีความ พ.ร.ป. วิธีพิจารณาคดีอาญาฯ 2561 มาตรา 13 ว่าขัดรัฐธรรมนูญ

สิ่งที่เกิดขึ้น: ศาลฎีกาฯ สั่งเพียงว่า "รอไว้วินิจฉัยในคำพิพากษา" (ไม่ได้ปฏิเสธการส่งเรื่อง)

การกระทำของผู้ร้อง: ผู้ร้องจึงใช้ช่องทางมาตรา 213 ยื่นตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยอ้างว่าการกระทำของศาลฎีกาฯ ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา 212, 5 และ 25

คำวินิจฉัย: ศาลรัฐธรรมนูญ "ไม่รับวินิจฉัย" คำร้องมาตรา 213

เหตุผลที่ 1: อำนาจยังอยู่ที่ศาลเดิม

คดียังอยู่ระหว่างพิจารณา ศาลฎีกาฯ
ย่อมมีอำนาจวินิจฉัยว่าบทบัญญัติย่อนั้น
บังคับใช้แก่คดีหรือไม่

เหตุผลที่ 2: ยังไม่มีคำสั่งปฎิเสธ

ศาลฎีกาฯ "ยังมีได้มีคำสั่งไม่ส่งคำโต้แย้ง"
เพียงแต่รอวินิจฉัย

ข้อสรุป:

เมื่อศาลเดิมยังทำงานตามกระบวนการ
ผู้ร้องจึงไม่อาจใช้ช่องทางลัดตาม
มาตรา 213 กระโดดข้ามขั้นตอนได้

สรุป: เช็คลิสต์คำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญจะ "รับพิจารณา"

1.

สถานะสมบูรณ์: ผู้ร้องยังมีชีวิต ไม่มีการถอนฟ้อง และข้อเท็จจริงตรงตามคดีหลัก

2.

กฎหมายมีผลบังคับใช้: บทบัญญัติที่ต้องการให้ตีความต้องยังไม่ถูกยกเลิก

3.

ระบุเป้าหมายแม่นยำ: ต้องระบุชัดเจนว่า กฎหมาย "มาตราใด" ขัดรัฐธรรมนูญ "มาตราใด"

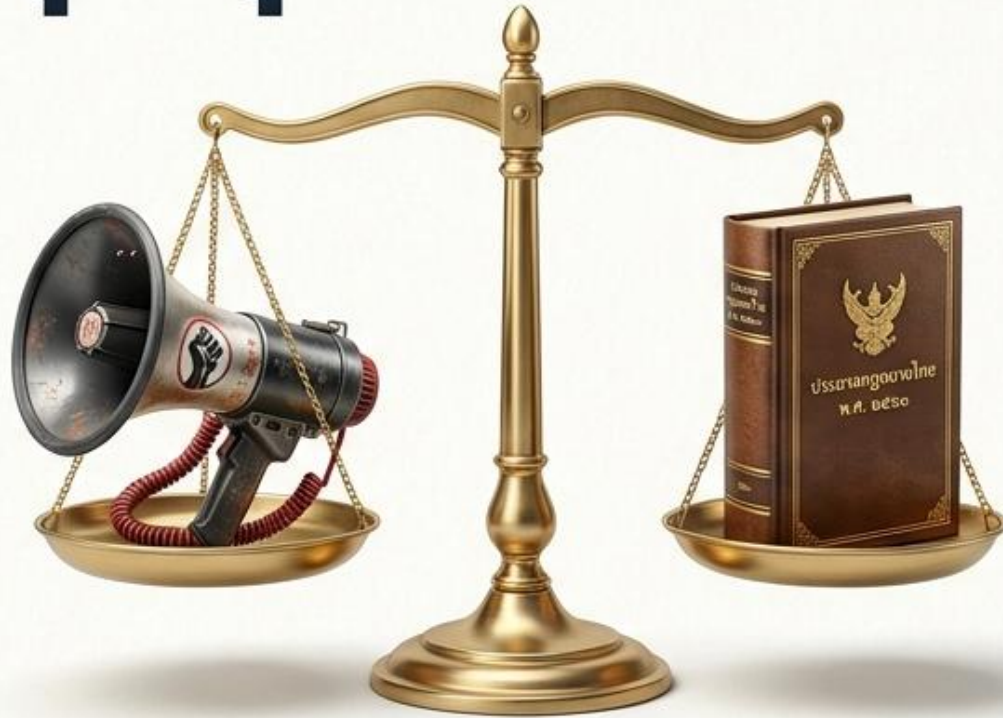
4.

ให้เหตุผลประกอบชัดเจน: ไม่อ้างหลักการ (เช่น หลักความเสมอภาค) ลอยๆ โดยไร้คำอธิบาย

5.

เคารพกระบวนการ: ไม่ใช่ทางลัด (มาตรา 213) หากศาลเดิมยังพิจารณาอยู่และยังไม่ได้สั่งปฏิเสธการส่งเรื่อง

เจาะลึกคำพิพากษา: สิทธิการชุมนุม vs พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ

อุทธรณ์กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
(มาตรา ๕, ๔๔ และ ๒๑๒)

ข้อมูลเบื้องต้น: คดีนายเอก

นายเอกร่วมชุมนุม ฝ่าฝืนข้อกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ของนายกรัฐมนตรี

อ้างว่าข้อกำหนดฯ ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา 44 (เสรีภาพการชุมนุม) และขอให้ศาลแขวงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัย

อ้างว่าศาลรัฐธรรมนูญยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยในประเด็นนี้มาก่อน

ข้อเท็จจริงสำคัญ: นายเอกนำอาวุธสงครามเข้าที่ชุมนุม และให้การรับสารภาพตามฟ้อง

ประเด็นแห่งคดี

**การที่ศาลแขวงฯ ไม่รับคำร้องโต้แย้งของนายเอก
และไม่ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ
แต่พิพากษาลงโทษจำเลยทันที...**

ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่?

หลักกฎหมายที่ 1: ความเป็นกฎหมายสูงสุด

“

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็น อันใช้บังคับมิได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐
มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

หลักกฎหมายที่ 2: เจื่อนไขการส่งศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๑๒)

นิยามคำว่า กฎหมาย ตามมาตรา ๒๑๒

กฎหมายฝ่ายนิติบัญญัติ	กฎ/คำสั่งฝ่ายบริหาร
พระราชบัญญัติ, พ.ร.ป., พระราชกำหนด (ที่สภารับรองแล้ว), ประกาศคณะปฏิวัติ	กฎกระทรวง, ประกาศ, และ ข้อกำหนดของนายกฯ (ตาม พ.ร.ก.)
✓ เข้าเงื่อนไขมาตรา ๒๑๒	✗ ไม่เข้าเงื่อนไขมาตรา ๒๑๒

ข้อกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินฯ

คือร่างประมวลการณฉุกเฉินฯ ที่ออกตามมาตรา 9 และ 11 เป็นเพียงร่าง กฎหรือคำสั่งที่ตนเห็นชอบ (อาศัยอำนาจส่วนราชการตามแม่บท) ทราบกันดีว่า ร่างกฎหมายที่ตนเห็นชอบนั้นเป็นเพียงร่างกฎหมายที่ตนเห็นชอบเท่านั้น ไม่ได้มีผลบังคับใช้จริง

2. ดังนั้นร่างกฎหมายที่ตนเห็นชอบนี้จึงเป็นเพียงร่างกฎหมายที่ตนเห็นชอบเท่านั้น ไม่ได้มีผลบังคับใช้จริง

3. ดังนั้นร่างกฎหมายที่ตนเห็นชอบนี้จึงเป็นเพียงร่างกฎหมายที่ตนเห็นชอบเท่านั้น ไม่ได้มีผลบังคับใช้จริง

4. ดังนั้นร่างกฎหมายที่ตนเห็นชอบนี้จึงเป็นเพียงร่างกฎหมายที่ตนเห็นชอบเท่านั้น ไม่ได้มีผลบังคับใช้จริง

5. ดังนั้นร่างกฎหมายที่ตนเห็นชอบนี้จึงเป็นเพียงร่างกฎหมายที่ตนเห็นชอบเท่านั้น ไม่ได้มีผลบังคับใช้จริง

ประมวลกฎหมายฯ ที่ 11

(การรื้อถอน)

และรื้อถอนจากเอกสารของศาลรัฐธรรมนูญ

การวิเคราะห์ข้อกฎหมาย: สถานะของ ข้อกำหนดนายกฯ

ข้อกำหนดฯ ที่ออกตามมาตรา 9 และ 11
เป็นเพียง กฎหรือคำสั่งที่ฝ่ายบริหารออก
(อาศัยอำนาจกฎหมายแม่บท)

ไม่ใช่กฎหมายที่ออกโดยองค์กร
ที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ

บทสรุป: ข้อกำหนดนายกฯ มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ตามความหมายของมาตรา 212 ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย

การวิเคราะห์ข้อเท็จจริง: สิทธิการชุมนุมสูญสิ้น

มาตรา ๔๔ คุ่มครองเฉพาะการชุมนุม
โดยสงบและปราศจากอาวุธ

พยานหลักฐานและคำรับสารภาพชี้ชัดว่า
นายเอกนัฏ **อาวุธสงคราม** เข้าที่ชุมนุม

คำร้องของนายเอกจึงไม่เป็นสาระในคดีที่จะรับไว้พิจารณา

อำนาจการพิจารณาของศาลแขวง

1

1. ไม่ต้องส่งเรื่อง: เพราะข้อกำหนดนายกกฯ ไม่อยู่ในเงื่อนไขมาตรา ๒๑๒

2

2. ไม่ต้องรอกการพิจารณา: ไม่มีเหตุให้ต้องพักคดีเพื่อรอคำวินิจฉัยจากศาลรัฐธรรมนูญ

3

3. พิจารณาได้ทันที: ศาลแขวงมีอำนาจวินิจฉัยคดีได้เองตามพยานหลักฐานและคำรับสารภาพของจำเลย

คำวินิจฉัยชี้ขาด

การกระทำของศาลแขวงฯ
ชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๖๐

การไม่รับคำร้องโต้แย้ง: ชอบด้วยกฎหมาย (เพราะพฤติการณ์ไม่สงบและมีอาวุธ)

การไม่ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ: ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

(เพราะข้อกำหนดนายกกฯ ไม่ใช่กฎหมายตาม ม.๒๑๒)

สรุปตรรกะทางกฎหมาย

สรุป: ศาลแขวงปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์